

RESUM DIAGNOSI IV PLA D'IGUALTAT DE GÈNERE PER A LA CIUTADANIA D'ESPLUGUES DE LLOBREGAT

En motiu de l'elaboració del **IV Pla d'Igualtat de Gènere d'Esplugues de Llobregat (2024 – 2028)** que serà l'instrument que desplegarà l'estratègia envers la igualtat de gènere, liderat per la Regidoria de Polítiques de Dones i Reforma Horària, amb l'objectiu d'avançar cap a una ciutat més igualitària i lliure de violències masclistes, s'ha realitzat una diagnosi prèvia de la situació del municipi i les seves necessitats, que ha inclòs:

- **Recull i anàlisi de documentació** i l'acció municipal en clau de gènere. Avaluació del III Pla d'Igualtat; Memòries i Informes de l'Ajuntament; Plans sectorials i directors del municipi; Programes d'actuació i altres documents rellevants.
- **Anàlisi i processament de dades d'estadístiques** de tipus social, econòmic, educatiu, etc. per dur a terme l'anàlisi i la diagnosi amb perspectiva de gènere.
- **Enquesta en línia Participa per la igualtat de gènere a Esplugues**, es va llançar el 22 de gener de 2024 es va tancar l'11 de febrer de 2024.
- **Enquesta en línia** per recollir la percepció i experiències del jovent en relació a la igualtat de gènere, convivència i violències, a l'alumnat dels centres educatius d'Esplugues de Llobregat. Es va passar entre el 19 d'octubre i el 2 de novembre de 2023.
- **Comissió d'Igualtat transversal**, En total, s'han dut a terme 3 reunions amb un total de 5 hores. Amb la participació de les següents àrees i serveis de l'Ajuntament: Promoció de la Salut, Servei d'economia i treball, Equipaments i esports, Projectes Estratègics i Internacionals, Educació, Servei de Drets Civils i Ciutadania, Cultura, Tecnologies i Innovació tecnològica, Serveis Socials Bàsics, Servei espai públic i medi ambient, Comunicació i Igualtat.
- **Procés participatiu i Consell de les dones**, el 10 de gener per aprovar l'enquesta

A continuació es detallen les principals conclusions de cadascuna de les 6 línies estratègiques.

Línia estratègica 1: Compromís amb la Igualtat de gènere

Línia estratègica 2: Acció contra la violències masclistes

Línia estratègica 3: Drets i qualitat de vida de les dones

Línia estratègica 4: Reformulació dels treballs i dels temps

Línia estratègica 5: Reconeixement del lideratge i la participació de les dones

Línia estratègica 1. Compromís amb la igualtat. Té com a objectiu analitzar el grau d'implicació de l'Ajuntament d'Esplugues amb la igualtat de gènere, destacant les polítiques i accions municipals destinades a promocionar-la.

Conclusions línia 1

L'Ajuntament d'Esplugues manifesta un compromís inequívoc amb la igualtat de gènere tant a nivell polític, amb l'existència d'una Regidoria específica, com mitjançant les polítiques públiques i les accions concretes que se'n deriven. Que denoten una llarga trajectòria ja que s'està elaborant el IV Pla d'Igualtat de Gènere per a la Ciutadania i el III Pla d'Igualtat de Gènere Intern.

Aquest compromís s'evidencia en què el Pla d'Actuació Municipal (PAM), que recull les línies estratègiques municipals, inclou expressament la Igualtat de Gènere a la línia 3. Un altre exemple és la consolidació del servei CIRDA Vil·la Pepita, que és el més ben valorat amb un 4,1 de 5 a l'enquesta

passada a la ciutadania¹. També s'evidencia amb la dedicació pressupostària i de recursos humans per part de l'Ajuntament a la temàtica d'igualtat de gènere, com s'observa en la recent consolidació de l'equip de treball del CIRDD, la planificació de tallers, formacions, activitats, jornades i projectes específics vinculats a aquestes polítiques.

Tot i que l'activitat és contínua, sembla que la comunicació i difusió són millorables, i la ciutadania va reiterar la proposta de donar a conèixer les accions que dur a terme l'ens, a l'enquesta ciutadana, on també es proposa ampliar els horaris del CIRDD, així com incorporar a l'oferta formativa propostes vinculades a la teoria feminista i donar continuïtat a la resta d'activitats.

En relació amb l'anterior, i a causa de la quantitat d'accions vinculades a les polítiques d'igualtat, és clau crear i sistematitzar indicadors de gènere per part de tots els serveis de l'Ajuntament, ja que s'ha assolit una transversalitat de la perspectiva de gènere en la majoria d'aquests.

Un punt fort és l'aposta de l'Ajuntament pel Dret al Temps i la Reforma Horària, àmbit en què és pioner, creant la Xarxa d'Empreses, Entitats i Comerços per la Reforma Horària², amb 165 membres. I l'aposta per l'eliminació de la bretxa de gènere a l'àmbit STEAM (Ciència, Tecnologia, Enginyeria i Matemàtiques) comptant amb projectes específics com *+Dones³. Ciència, Talent i Tecnologia³*. Val a dir que el 52% de la població enquestada el desconeixia, però les persones participants l'han valorat amb una nota mitjana de les dues edicions (2022 i 2023) amb un 8.

Línia estratègica 2. Accions contra les violències masclistes. Té l'objectiu d'explorar la situació, les accions i els serveis existents d'abordatge de les violències masclistes a Esplugues de Llobregat. En aquest sentit, per violències masclistes s'entén la definició recollida a la Llei catalana 17/2020, de 22 de desembre, de modificació de la Llei 5/2008, del dret de les dones a erradicar la violència masclista:

“Violació dels drets humans a través de la violència que s'exerceix contra les dones com a manifestació de la discriminació i de la situació de desigualtat en el marc d'un sistema de relacions de poder dels homes sobre les dones i que, produïda per mitjans físics, econòmics o psicològics, incloses les amenaces, les intimidacions i les coaccions, té com a resultat un dany o un patiment físic, sexual o psicològic, tant si es produeix en l'àmbit públic com en el privat” (Art. 2).

Conclusions Línia 2

La realitat d'Esplugues s'alinea amb la realitat social, per tant, abordar les violències masclistes esdevé una línia prioritària. En aquest sentit, Esplugues té una àmplia experiència en el treball d'aquesta temàtica i mostra maduresa en el seu abordatge. El CIRDD es dedica, entre d'altres, a l'atenció de les dones víctimes de violències masclistes mitjançant el servei d'assessorament psicològic i el servei d'assessorament jurídic, constatant-se un augment de les dones ateses al llarg dels anys, símptoma que és un servei conegut. És de destacar la creació de l'espai quinzenal *Entre Dones, d'apoderament psicosocial*, dinamitzat per la psicòloga del servei d'assessorament psicològic, de 20 sessions anuals i una molt bona acollida entre les participants, valorant-lo amb un 4,85 de 5, amb comentaris com: “Ha estat un espai per compartir experiències, pensaments, inquietuds de manera objectiva, conèixer altres dones, no jutjar ni ser jutjada. Espai, sororitat, compartir i respecte.”

Part de la joventut espluguina reproduceix comportaments masclistes en les seves relacions, tal com ocorre en tots els municipis i aquesta situació va sorgir com una preocupació generalitzada en l'enquesta ciutadana, realitzada en el marc de la present diagnosi. Es va portar a terme una enquesta als centres educatius⁴, en què es va evidenciar la normalització dels comportaments masclistes menys obvis

¹ Es va dissenyar una enquesta amb el nom **Participa per la igualtat de gènere a Esplugues**, oberta entre el 22 de gener i l'11 de febrer de 2024. Van participar 59 persones, de les quals el 88% (52) eren dones, 12% (7) homes i cap persona no binària. Per a més informació: [Esplugues de Llobregat \(diba.cat\)](https://esplugues.cat)

² <https://esplugues.cat/serveis/feminismes/pacte-per-la-reforma-horaria/>

³ <https://www.esplugues.cat/dones3/>

⁴ Enquesta dissenyada per l'Ajuntament d'Esplugues de Llobregat (Regidoria de Polítiques de Dones i Reforma Horària, Àrea de Drets Socials i Ciutadania i Servei Municipal d'Educació) per recollir la percepció i experiències del

com el control subtil o la cosificació de les dones, especialment en el cas dels nois (el 60% d'aquests). Les noies i persones no binàries, en contrast, semblen tenir una percepció més clara de les situacions que constitueixen violències masclistes a més d'identificar millor la gravetat d'aquestes.

Tanmateix, la violència més abordada per l'ens sembla ser emmarcada en l'àmbit de la parella, degut a les demandes que arriben al servei. Tot i així s'han ofert tallers i activitats de sensibilització per prevenir-ne altres àmbits, com el digital i posant èmfasi en ampliar el concepte de violències masclistes a través del Joc participatiu de gran format *Surt de les caselles! Prevenció de les violències masclistes*, creat ad hoc per la Regidoria de Polítiques de Dones i Reforma Horària, que es va dinamitzar en la commemoració del 25N i es portarà als centres educatius.

Esplugues compta amb diferents recursos per enfrontar aquestes violències com el Protocol d'actuació per unes festes lliures d'agressions sexistes a Esplugues, el Protocol local per a l'abordatge integral de la violència masclista i vinculat a aquest, la Xarxa local d'abordatge integral de les violències masclistes conformat per tots els serveis municipals i supramunicipals que poden detectar i abordar les Violències Masclistes. També compta amb els dispositius de Punts Liles durant la Festa Major i destaca que al 2023 s'ha creat un Circuit d'actuació específic en situacions d'urgència per violències masclistes. En l'actualitat, s'està elaborant el Protocol marc de dol en cas de femicidi.

Un repte clau és seguir transversalitzant la perspectiva interseccional a totes les accions vinculades a les violències masclistes.

Es realitzen accions i activitats de sensibilització per part de l'Ajuntament, de forma regular, amb tallers anuals de prevenció de les violències masclistes als centres educatius, a través del Programa d'Activitats Educatives Complementàries (PAEC), a tall d'exemple al 2023 es van realitzar un total de 32 tallers arribant a 1351 alumnes. A més d'accions per commemorar el 25N, Dia Internacional per l'eliminació de la violència vers les dones. Es destaca que en aquesta data es planifiquen activitats des de diferents serveis de l'Ajuntament (joventut, gent gran, policia local, esports, etc.), a més del Consell Comarcal del Baix Llobregat.

Línia estratègica 3. Interseccionalitat, drets i qualitat de vida. Es centra en l'anàlisi dels diferents serveis municipals destinats a promoure i desenvolupar una vida digna, tenint en compte les diverses circumstàncies personals i el cicle de vida. Durant l'any 2023, cal destacar que des de l'Ajuntament d'Esplugues es va avançar significativament en la inclusió de la interseccionalitat, impulsant un diagnòstic per a la creació d'una Oficina de Drets Civils a l'Ajuntament d'Esplugues de Llobregat, on es va fer la proposta de creació d'una Taula Municipal de Treball per al seguiment de totes les actuacions de l'ajuntament en relació a la no discriminació i la igualtat de tracte, des d'una perspectiva interseccional.

Conclusions línia 3

L'anàlisi en relació als diferents serveis de l'Ajuntament d'Esplugues posa de manifest els progressos realitzats en la inclusió de la perspectiva de gènere en les polítiques públiques que tenen un impacte directe en la qualitat de vida de les dones. Tot i això, es ressalta la importància de continuar implementant sistemes de seguiment d'indicadors des d'una òptica de gènere i avançar en la implementació de la interseccionalitat.

Per una banda, és notable la consolidació de les col·laboracions en relació amb la igualtat de gènere en les àrees amb més impacte en la qualitat de vida de les dones com: Salut, amb qui s'han desenvolupat

---

jovent en relació a la igualtat de gènere, convivència i violències, a l'alumnat dels centres educatius d'Esplugues de Llobregat. Es va passar entre el 19 d'octubre i el 2 de novembre de 2023, amb 879 respostes, corresponents a un 51,9% de noies, 46% de nois i un 2,2% de persones no binàries. L'alumnat prové de tots els cursos d'ESO i Batxillerat, amb una majoria d'alumnat cursant l'ESO (87,4%) i pertinent a 9 centres educatius del municipi, tant públics com concertats.

activitats anuals per promoure la salut femenina i la commemoració de dates rellevants com el Dia Internacional d'Acció per la Salut de les Dones (28 de maig) i el Dia Mundial contra el Càncer de Mama (19 d'octubre), a més de projectes contra la solitud (Projecte Recettes de prescripció social basada en la natura) i altres accions puntuals.

D'altra banda, s'han implementat programes d'animació sociocultural per fomentar un envelliment actiu i saludable, amb especial atenció a les necessitats de les dones grans. Així mateix, s'han impulsat iniciatives per promoure la igualtat de gènere en l'àmbit esportiu, com l'establiment de criteris de subvenció que incentiven la participació femenina, la creació d'un Protocol contra l'assetjament sexual a l'esport (actualment en procés) i la promoció de la participació mixta als Jocs Esportius Escolars de Catalunya. A més, s'han realitzat ajustaments a les infraestructures esportives per garantir la seguretat. El compromís amb la perspectiva de gènere també es veu reflectit en el Pla Director de Cooperació Internacional, que busca garantir la igualtat de gènere i reduir les desigualtats socials a escala global. Cal destacar l'aprovació del Pla Municipal per la Diversitat Sexual, Afectiva i de Gènere 2023-2026, amb l'objectiu de transversalitzar la perspectiva de la diversitat en totes les polítiques i actuacions municipals. Des de Serveis Socials Bàsics també es té en compte la perspectiva de gènere, treballant amb estreta col·laboració amb el CIRD. Pel que fa als departaments centrats en l'àmbit de l'espai públic, els diferents Plans de Millora Urbana d'Esplugues contempnen mesures per adaptar l'ordenació urbana a la perspectiva de gènere i, com a proposta dels tallers participatius de l'Agenda Urbana Esplugues 2030, es va realitzar una marxa exploratòria durant el 2024 amb perspectiva de gènere, on es van recollir 11 propostes centrades a millorar l'espai urbà des d'aquesta perspectiva.

Línia estratègica 4. Coeducació i transmissió d'una cultura igualitària

La coeducació és una eina clau que es basa en el reconeixement de les potencialitats i individualitats de tot l'alumnat, sense estereotips sexistes, androcèntrics ni actituds discriminatòries per assolir una igualtat real d'oportunitats. És imprescindible que tant la comunitat educativa com la resta d'agents que exerceixen influència com a socialitzadors (AFAS, entitats, centres de joves i de gent gran, entre altres) operin de manera coordinada i consensuada.

Per tant, l'objectiu d'aquesta línia estratègica és avançar en la integració i divulgació dels valors de la coeducació per construir una cultura igualitària en tots els àmbits, aprofundint en el coneixement de la ciutadania envers les polítiques de gènere, la situació de la població a nivell d'igualtat de gènere i visibilitzant les principals aportacions culturals de les dones del municipi.

Conclusions línia 4

Esplugues és un municipi compromès amb les polítiques d'igualtat de gènere i la transmissió d'una cultura igualitària, amb especial èmfasi en la transformació digital i la participació de les nenes i noies en l'àmbit STEAM, com s'evidencia en l'existència del projecte *+Dones³: Ciència, Talent i Tecnologia*.

Malgrat l'aposta clara de l'Ajuntament, s'han apreciat diferències significatives entre l'interès de les noies i nois per l'àmbit tecnològic, com s'ha pogut recollir a l'enquesta de l'alumnat i la manca de dones referents va sorgir com una preocupació i una prioritat en l'enquesta ciutadana.

Actualment, Esplugues fomenta la igualtat de gènere mitjançant diverses activitats dins del Programa Activitats Educatives Complementàries (PAEC). A més, l'ús dels recursos públics com les biblioteques i l'Escola Municipal de Música són paritaris entre dones i homes, a més, a les biblioteques s'hi mostren exposicions de temàtica d'igualtat de gènere, s'acullen xerrades relacionades i en el marc de la commemoració de diades temàtiques (8M i 25N) es dona visibilitat a llibres relacionats i des de l'EMM s'hi ha participat activament.

El servei de ludoteca mòbil, Esplujuga, dirigit a la primera infància, ofereix materials sense càrrega estereotipada fugint d'elements que puguin generar violència, exclusions i etiquetes amb materials i joguines que donen valor als sabers tradicionalment considerats femenins i fomenten les cures.

Des dels Museus d'Esplugues, s'ha desenvolupat el propi programa d'igualtat que contempla des d'exposicions, permanents i temporals sobretot vinculades a ceramistes, personatges familiars paritaris

com en Fanguet i la Terrisseta o l'eliminació dels rols de gènere als contes familiars. A més, al 2023 es va implementar el Premi Teresa Jansana amb l'objectiu de fomentar l'estudi històric des de una perspectiva feminista de les dones d'Esplugues al llarg del temps en diferents àmbits de la vida de la ciutat.

S'ha desenvolupat la Ruta Feminista, que traça 4 itineraris, donant visibilitat a 24 dones a carrers, parcs i jardins on s'ubica una placa amb l'enllaç a un vídeo explicatiu de la vida de cadascuna. I per últim, és clau la participació en l'Observatori de les Dones als Mitjans de Comunicació o el Premi Delta de narrativa escrita per dones. Un repte consisteix en continuar treballant per garantir que tots els espais tinguin un Protocol contra l'assetjament sexual, especialment en els casos on hi ha menors d'edat.

Línia estratègica 5. Usos del Temps

La divisió de gènere entre l'espai públic i el privat és un dels temes tradicionals quan s'aborda el treball des de la perspectiva de gènere. Actualment, i a diferència d'altres èpoques històriques, les dones participen altament al mercat laboral, a més d'assumir les responsabilitats de cures de l'espai privat. Aquesta situació deriva en una distribució desigual de les tasques reproductives i productives, amb una menor participació dels homes en l'àmbit de les cures domèstiques i familiars i amb les dones realitzant una doble jornada (a l'espai públic i a l'espai privat).

Per tant, en aquesta línia de la diagnosi s'ha analitzat el mercat laboral d'Esplugues des de la perspectiva de gènere, per tal d'observar els serveis i mecanismes dels quals disposa l'ens local per a facilitar l'erradicació de les desigualtats de gènere en l'àmbit laboral i potenciar la conciliació personal, familiar i laboral. S'ha posat especial atenció a les accions vinculades a la reforma horària com a política feminista de l'Ajuntament.

Conclusions línia 5

L'Ajuntament d'Esplugues de Llobregat està compromès amb les polítiques transformadores vinculades a l'ús del temps i en concret a la Reforma Horària⁵, amb una dedicació ampla al treball en xarxa i a la promoció de millores pràctiques a les empreses. A més, està al capdavant en l'ocupació de les dones i dedica part dels seus projectes a la promoció del treball i emprenedoria en femení (programes específics i la Jornada anual Emprenem en femení). Com s'ha pogut observar, de manera generalitzada, l'ens aposta per la tecnologia, la innovació i la digitalització com a espais de treball per a dones, amb un impuls fort per a la participació de nenes al sector STEAM.

La reforma horària continua sent una àrea de treball, amb la dinamització de la Xarxa d'Empreses, Entitats i Comerços per a la Reforma Horària, amb 165 membres i la Jornada anual en relació a aquesta temàtica, en què es comparteixen informacions actualitzades, bones pràctiques i recursos.

A l'enquesta ciutadana es va identificar una confusió entre els conceptes conciliació i corresponsabilitat i com a mesures concretes va sorgir la necessitat de fomentar horaris més flexibles, ajudes a les persones treballadores per cobrir temps de cura, finançar o incentivar a les empreses privades per a què donin facilitats per la conciliació, tallers i programes gratuïts i subvencions o reducció de preus per facilitar les tasques de cures a infants o persones adultes.

Un repte és comptar amb dades sobre el nombre de dones en càrrecs de responsabilitat al teixit social i empresarial municipal.

Línia estratègica 6. Reconeixement del lideratge i la participació de les dones

La participació a la vida política local de les dones és un indicador rellevant per mesurar la igualtat de gènere i pel correcte funcionament del sistema polític democràtic. La participació política i el lideratge

---

⁵ La reforma horària proposa l'impuls de canvis horaris per a què puguem gaudir de més llibertat en la gestió del nostre temps. Perquè sincronitzant els nostres hàbits horaris amb els de la resta del món (recuperar les 2 hores de desfament) i amb un ritme més ordenat, aconseguirem guanyar temps, millorant en salut, igualtat i qualitat de vida.

des de la perspectiva de gènere aporta noves mirades i idees al procés de presa de decisions i garanteix que es tinguin en compte les necessitats de les dones. A més, ofereix grans oportunitats perquè les dones s'apoderin i assumeixin una major responsabilitat per les seves pròpies vides.

Durant les darreres dècades ha augmentat la presència de les dones a l'espai públic i polític. Malgrat això, les diferències entre la participació de les dones i els homes encara són elevades. Per exemple, en l'àmbit polític, encara no hi ha paritat entre homes i dones en el si de molts dels consistoris i, en el cas de les dones regidores, acostumen a ocupar regidories d'àrees socials o més dirigides cap a les cures. Així, a aquesta darrera línia estratègia, s'ha analitzat la participació sociopolítica de les dones espluguines, prestant especial atenció a les iniciatives impulsades des de l'Ajuntament en aquest aspecte.

Conclusions línia 6

La presència de les dones a l'espai polític a través de les regidories està consolidada, amb una representació clara de les dones sense reproduir estereotips de gènere en la repartició de regidories. Pel que fa a la presència dins del teixit associatiu, la participació i implicació de les dones és alta, amb un impuls fort per part de l'ens a través d'activitats i serveis específics. Dins de les associacions, la presència de les dones es troba consolidada amb Associacions veïnals de dones (3) a les quals el mateix Ajuntament dona finançament, una Associació de Dones Escriptores d'Esplugues que va sorgir dels tallers d'escriptura impulsats des del CIRD. Pel que fa a la resta d'entitats⁶, la majoria de persones associades són dones (un 59,62%), hi ha una alta representació en òrgans de govern (un 52,69%), però molt menor en els espais de presa de decisió (només un 39,29% ocupa la presidència). També es va preguntar per la incorporació de la perspectiva de gènere a les seves activitats, que va resultar baixa (el 24,56% de les entitats realitzen accions amb perspectiva de gènere). En aquest sentit, l'ens ofereix serveis específics d'acompanyament a les associacions, on es troben recursos per la igualtat de gènere. Així mateix, dins dels projectes participatius, la perspectiva de gènere es troba inclosa, per exemple en les clàusules de gènere en les seves subvencions per a les associacions.

El Consell Municipal de Dones és un òrgan consolidat i amb una profunda vinculació amb l'Ajuntament. A l'enquesta ciutadana es va proposar millorar la comunicació i traçabilitat de les accions, així com també augmentar la presència ciutadana amb comissions de treball per impulsar iniciatives específiques de la ciutadania. És de destacar el projecte impulsat des de joventut: "Influjoventes", una figura que funciona de nexa i antena entre el jovent i l'Ajuntament, que rep una beca per tal de realitzar tasques de difusió i informació, coordinadament amb els PIDCES, així com participar en activitats i projectes, com per exemple elaborant un manifest propi pel 25N. Aquest projecte compta amb una participació major de noies.

Finalment, l'Ajuntament té presència en diversos òrgans de participació vinculats a la Igualtat de Gènere com "Alianza STEAM pel talent femení. Nenes en peu de Ciència" (del Ministerio de Educación...), "Red Innpulso. Red de Ciudades de la Ciencia y la Innovación" (del Ministerio de Ciencia i dins d'aquesta la Jornada de Mujeres y Ciencia), Projecte europeu "Time4all", la Xarxa SIAD, la Taula tècnica del Consell de les Dones del Baix Llobregat i la Comissió de treball sobre Violències Masclistes, la Taula social metropolitana d'igualtat de gènere (AMB) i dins d'aquesta s'ha creat el grup de dades i gènere. I tant de la Taula social pel pacte metropolità del temps com la xarxa catalana pel dret del temps, l'Ajuntament d'Esplugues forma part del grup impulsor.

---

⁶ Durant el segon semestre de 2023 s'ha realitzat un qüestionari a les entitats d'Esplugues per tal de conèixer la seva realitat i oferir un millor suport des de l'Ajuntament d'Esplugues. En total han contestat 57 entitats, que representen aproximadament la meitat d'entitats registrades a Esplugues.